

Bruxelles, den 10. november 2021
(OR. en)

13196/1/21
REV 1

COH 59

NOTE

fra:	formandskabet
til:	De Faste Repræsentanters Komité/Rådet
Vedr.:	De samhørighedspolitiske programmets bidrag til genopretning, konkurrencedygtig bæredygtighed, grøn og digital omstilling, modstandsdygtighed og økonomisk, social og territorial samhørighed – udfordringer og muligheder i de kommende år = Orienterende debat

På samlingen i Rådet (almindelige anliggender) den 18. november, der er viet til samhørighedspolitikken, opfordres ministrene med ansvar for samhørighedspolitik til at udstikke yderligere politiske retningslinjer for de samhørighedspolitiske programmets bidrag til genopretning, konkurrencedygtig bæredygtighed, grøn og digital omstilling, modstandsdygtighed og økonomisk, social og territorial samhørighed – udfordringer og muligheder i de kommende år på grundlag af formandskabets dokument i bilaget til denne note.

Baggrundspapir – Rådet (almindelige anliggender), samhörighed, 18. november 2021***De samhörighedspolitiske programmets bidrag til genopretning, konkurrencedygtig bæredygtighed, grøn og digital omstilling, modstandsdygtighed og økonomisk, social og territorial samhörighed*****Udfordringer**

I løbet af de seneste årtier er de regionale forskelle i EU blevet mindre med en mærkbar konvergens BNP-niveauerne imellem. Virkningerne af den økonomiske og finansielle krise i 2008 har imidlertid betydet, at fremskridtene har været ujævne siden da, og derudover har covid-19-krisen skabt nye forstyrrelser. Mens konvergens fortsat har været robust i de østlige medlemsstater, har mange af mellemindkomstregionerne i det sydlige EU og enkelte i de nordvestlige medlemsstater imidlertid mistet terræn i forhold til EU-niveauet, hvilket viser, at fremskridt også kan vendes.

Samhörighedspolitikken har bidraget væsentligt til at mindske mange af disse forskelle.

Kommissionens tjenestegrene anslår, at de samhörighedspolitiske programmer for 2014-2020 har haft en betydelig indvirkning på BNP pr. indbygger, navnlig i mindre udviklede regioner, som forventes at vokse med yderligere 2,6 %. Prognoserne tyder på, at kløften mellem de rigeste og fattigste regioner (som hver især udgør 10 % af EU's befolkning) vil indsnævres med 3,5 %.

Covid-19-pandemien har medført en række hidtil utænkelige udfordringer for EU's territoriale samhörighed generelt. Selv om covid-19-pandemien er for aktuell til, at man fuldt ud kan vurdere dens indvirkning på EU's regioner, tyder de første skøn på, at pandemien vil berøre de sydlige EU-regioner mest, navnlig dem, hvis værditilvækst mestendels sker inden for engros- og detailhandel, transport og indlogering.

Selv inden covid-19-krisen stod EU's økonomi over for flere langsigtede strukturelle udfordringer. Nogle af disse vil blive endnu mere udtalte i de kommende år. Navnlig vil det hurtigt aldrende samfund med tiden mindske arbejdskraftudbuddet og dermed EU's vækstpotentiale. Svag produktivitetsvækst tynger fortsat væksten, og EU halter bagefter Kina og USA i den digitale transformationsproces. En mindre veluddannet arbejdsstyrke bremser ligeledes den økonomiske vækst og gør det vanskeligt at indhente produktivitetniveauet. Sidst, men ikke mindst, vil klimaomstillingen, hvis territoriale virkninger er ujævnt fordelt, give anledning til betydelige sociale og økonomiske omkostninger.

EU's regioner er ikke kun i ulige grad sårbare over for disse udfordringer, men også i ulige grad rustet til at tackle dem. Dette kan føre til en øget forskel i de kommende år. Konkret påvirker den igangværende affolkning primært de østlige EU-regioner og visse sydlige regioner. Omstillingen til en klimaneutral økonomi vil påvirke de områder, der er stærkt afhængige af minedrift og udvindingsaktiviteter samt kulstofintensive og energiintensive industrier, hvilket understøtter rationalet bag mekanismen for retfærdig omstilling. Stigningen i kulstof- og energipriserne forventes også at ramme regionerne i den yderste periferi, idet deres tilslutningsomkostninger til det indre marked øges.

Generelt er landdistrikterne særligt sårbare. Deres befolkning er allerede ældre end befolkningen i de mindre byer, forstæderne og de større byer. Disse demografiske tendenser kan sammen med manglende konnektivitet og infrastruktur- og produktivitetmæssige udfordringer samt ringe adgang til offentlige tjenester, herunder uddannelse og pleje, bidrage til at gøre landdistrikterne mindre tiltrækkende som steder at bo og arbejde.

Derfor er det afgørende at styrke modstandsdygtigheden i EU's regionale økonomier og øge deres evne til at reagere på asymmetriske chok. Navnlig har pandemien understreget, at regioner, der er stærkt afhængige af nogle få fremstillings- eller servicesektorer, er særligt sårbare. Der vil være behov for en yderligere diversificering af de regionale økonomiske aktiviteter, styret af intelligente specialiseringsstrategier, investeringer i uddannelse og livslang læring og for fortsat støtte til drivkræfterne bag – fremtidssikret – økonomisk vækst.

Muligheder

Med henblik på at imødegå denne hidtil usete kombination af udfordringer i de kommende år er medlovgiverne nået til enighed om en omfattende pakke af finansieringsstøtte ved at kombinere Next Generation EU-ressourcer med den flerårige finansielle ramme for 2021-2027. Ved en passende kombination af de supplerende instrumenter, der er til rådighed, og effektive koordineringsmekanismer vil medlemsstaterne kunne maksimere fordelene ved den resterende samhørighedsfinansiering for 2014-2020, REACT-EU-initiativet, genopretnings- og resiliensfaciliteten og de nye bevillinger under samhørighedspolitikken for 2021-2027, herunder finansiering fra Fonden for Retfærdig Omstilling. Denne kombination af instrumenter vil sætte medlemsstaterne i stand til at gøre deres økonomier og samfund mere modstandsdygtige og bedre rustede til fremtiden og til samtidig hermed at bidrage til den grønne og den digitale omstilling.

En indsats for som helhed at gøre EU stærkere og mere modstandsdygtigt vil imidlertid kun være effektiv, hvis ingen, herunder heller ingen regioner, lades i stikken. Uden denne indbyggede solidaritetsgaranti er der risiko for en ubalanceret og uholdbar vækst og for at underminere tilliden til demokratiet, de europæiske værdier og selve det europæiske projekt.

Med henblik herpå er det afgørende, at der tages hånd om situationen de steder, som er blevet "ladt i stikken", og hvor globaliseringen og den teknologiske udvikling måske har resulteret i afindustrialisering, miljøforringelse og færdighedsfælder. På samme måde er det afgørende at styrke de mindre byers rolle, så de kan fungere som regionale centre, der støtter de tilgrænsende landdistrikter, giver adgang til en vifte af offentlige og private tjenester og skaber nye økonomiske perspektiver for mindre udviklede regioner og regioner i periferien. Dette indebærer også en udnyttelse af landdistrikternes muligheder, ved at der tages udgangspunkt i deres naturlige aktiver som f.eks. naturressourcer, navnlig med henblik på vedvarende energi, bioøkonomi, bæredygtig fødevarerproduktion og -forarbejdning samt turisme, for blot at nævne nogle få eksempler. De vigtigste drivkræfter for en vellykket håndtering af disse udfordringer er øget konnektivitet, større diversificering af de økonomiske aktiviteter, forbedret modstandsdygtighed i forhold til miljø og klimaforandringer og på det sociale område – i forbindelse med styrkede lokalsamfund.

Støtte til lokalt baserede politikker, underbygget af skræddersyede territoriale udviklingsstrategier og forankret i effektive partnerskabsmekanismer, har altid været hjørnестenen i samhørighedspolitikens styringsmodel. Der er imidlertid behov for effektive koordineringsmekanismer i forhold til andre EU-instrumenter, navnlig genopretnings- og resiliensfaciliteten, som forfølger andre mål og anvender andre gennemførelsesmetoder.

Spørgsmål til drøftelse

- Hvordan kan samhørighedspolitikken kombineres med andre EU-instrumenter med henblik på yderligere at reducere de udviklingsmæssige skævheder og øge modstandsdygtigheden på mellemlang og lang sigt?
 - Hvordan kan de enkelte regioners og områders behov effektivt imødekommes, og gennemførelsen af EU-midlerne bringes tættere på støttemodtagere og borgere?
-